

titott változatból is megtudhatjuk mindazt a reneszánszról, amit más, közkezen forgó tankönyvekből, csak éppen azok a pozitívumok nem érvényesülhettek esetenként, mint például a reformációt tárgyaló fejezetben, melyek a munka egészét oly értékessé teszik. Az sem volt a kiadó részéről szerencsés lépés, hogy a Mohácsy-féle tankönyv pár éve megjelent – immár nem a legújabb – kiadásával összetéveszthetően hasonló kivitelben (csak a borító színe más, tipográfiaja és ábrái ugyanazok) dobta a könyvet piacra, hiszen nem ártott volna, ha e mű sok tekintetben egyedülálló jellege a kivitelezésben is érvényesül.

Köztudott, és legkiválóbb kutatóink által is lépten-nyomon hangoztatott tény, hogy az elmúlt évtizedek politikai-szemléleti diktatúrája kevés tudományágnak ártott úgy, mint az irodalomtörténet-írásnak. Az átideologizáltság és a cenzúra azután

az oktatásban is meghozta a maga eredményét: a szemléleti torzulások és korszerűtlenség mellett azt is, hogy a marxista üdvtörténetbe nehezen beilleszthető művek, irányzatok alig-alig kerülhettek be a tananyagba.

Az alétheia szó görögül igazságot, eredeti értelmében pedig el-nem-rejtettséget, el-nem-feledettséget jelent. Bollók János könyve, úgy tűnik, nem kis részben járulhat hozzá elrejtett, és csaknem el is felejtett irodalmi hagyományunk újrafeltárása által a felnövekvő nemzedékek immár teljesebb irodalomismeretéhez.

BOLLÓK JÁNOS: *Irodalom középiskolák számára*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1996.

Simon L. Zoltán

Gyermekek a múzeumban

Az érdeklődő pedagógusok és szakemberek örömeire újabb kötettel gyarapodott a múzeumpedagógia hazai szakirodalma. A Tárogató Kiadó gondozásában jelent meg 1997. végén a Gyermekek a múzeumban című múzeumpedagógiai olvasókönyv dr. Foghtűy Krisztina és Harangi Anna szerkesztésében.

A mostani kiadványt megelőző *Múzeumpedagógia – Útmutató pedagógusok számára* című munkában a szerzők a múzeumpedagógia elméleti kérdéseivel, külföldi és hazai helyzetével foglalkoztak. Ennek folytatásaként került kiadásra ez a könyv, amely művész-tanárok, a közművelődés fővárosi szakemberei által a múzeumokban, képességfejlesztő műhelyekben folyó pedagógiai munka módszertani tapasztalatainak összegzését adja.

A kötet bevezető tanulmányában dr. Foghtűy Krisztina az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Neveléstudományi Tanszékén folyó múzeumpedagógiai képzést mutatja be, számos hasznos módszertani ötletet, útmutatást nyújtva a hallgatók és a pedagógusok tevékenységéhez.

Elsősorban olyan típusú foglalkozásokat szerveznek, melyek segítségével a hallgatók megismerkedhetnek a múzeumok történetével, gyűjteményeivel, változatos múzeumi munkaformákkal, és lehetőségük adódik múzeumi órák és tanórán kívüli gyermekfoglalkozások megtartására is. A tanulmányt rendkívül hasznos mellékletek egészítik ki, melyek tartalmazzák a múzeumpedagógiai speciálkollégium munkaprogramját az 1996–1997. tanév két félévére, valamint egy hallgatóknak ajánlott irodalomjegyzéket is.

A múzeumok többségében működő közművelődési osztályok, csoportok egyik feladata az oktatási intézményekkel való kapcsolattartás, a gyerekek és a pedagógusok érdeklődésének felkeltése színes múzeumi, közművelődési programok segítségével.

gével. A múzeumpedagógia egyik legfontosabb feladata a különböző korosztályú gyermekek múzeumlátogató, a művészeteket értő és befogadó felnőttekké nevelése. Köztudott, hogy a múzeumi foglalkozások nem helyettesíthetik a tanítási órákat, viszont a tanulók a múzeumban hasznosíthatják az iskolában tanultakat, az iskolai órán pedig alkalmazhatják a múzeumi tapasztalatokat.

Sipos Endréné múzeumpedagógus a Magyar Nemzeti Galériában folyó sajátos vizuális-esztétikai nevelőmunkáról ír. A 3–8. osztályos tanulók speciális történelem- és rajzóra keretében múzeumpedagógiai foglalkozásokon vehetnek részt. A pedagógiai folyamat sikeréhez elengedhetetlenül fontos a történelemtanár, a rajztanár és a múzeumpedagógus együttműködése.

Hegedűs Miklós festőművészet közel egy évtizede „tanít” a GYIK Műhelyben (Gyermek és Ifjúsági Műhely). Személyes hangon vall arról, mit jelent számára az a tevékenység, amikor a gyerekekkel egymásra hangolódva, együtt élnek meg történeket, s ezáltal mindannyian valamiképp mások lesznek. Alkotni és – ingyen, jókedvből – adni tanulnak.

Szarvas Ildikó grafikus arról ír, hogy a gyermek számára a rajzolás, a formaalakítás ösztönös cselekvés, amely kapcsolódik a világ megismeréséhez és megértéséhez. Lehetőséget ad a gyerekeknek érzelmeik, gondolataik megfogalmazására a forma nyelvén, de alkalmat ad ne-

kik ismereteik összegzésére, illetve bővítésére is. A szerző 1., 2. és 3. osztályosok részére kidolgozott képzőművészeti foglalkozások részletes tematikáját bocsátja közre.

Heffner Anna, a JPTE Törökbálinti Gyakorló Iskolájának tanára *Környezet- és vizuális kultúra az értékközvetítő és képességfejlesztő*

programban című tanulmányában arról ír, hogy a környezet- és vizuális kultúra tantárgyi rendszerünkben az egyik leggazdagabb műveltségi terület, a Művészet része. Szervesen kapcsolódik e műveltségi terület valamennyi tantárgyához: a bábozáshoz, a médiaismerethez és mozgókép-kultúrához, a fotózáshoz, a művészettörténethez, a virágrendezéshez, a színjátszáshoz, az irodalomhoz, a tánc-hoz, az énekhez és zenéhez. A szerző illusztrációként bemutatja az 1–6. évfolyam tevékenységi formáit (objektívációs egységeket), valamint az 5. évfolyam tantervét, tan-

A múzeumok többségében működő közművelődési osztályok, csoportok egyik feladata az oktatási intézményekkel való kapcsolattartás, a gyerekek és a pedagógusok érdeklődésének felkeltése színes múzeumi, közművelődési programok segítségével. A múzeumpedagógia egyik legfontosabb feladata, a különböző korosztályú gyermekek múzeumlátogató, a művészeteket értő és befogadó felnőttekké nevelése. Köztudott, hogy a múzeumi foglalkozások nem helyettesíthetik a tanítási órákat, viszont a tanulók a múzeumban hasznosíthatják az iskolában tanultakat, az iskolai órán pedig alkalmazhatják a múzeumi tapasztalatokat.

anyag- és követelményrendszerét.

Harangi Anna és *Tóth Gizella* a Szépművészeti Múzeum diákok által leglátogatottabb tárlatának, az egyiptomi kiállításnak múzeumpedagógiai feldolgozását ismertetik. A foglalkozások az Egyiptomi történelmet feldolgozó 5. osztályos tantervi órák múzeumi környezetre átvitt adaptációi. A negyvenöt perces, tehát az iskolai órák időtartamához igazodó foglalkozások mellett egy hosszabb, kétórás játszótér forgatókönyvét is bemutatják a

szerzők. A vállalkozó kedvű történelem-tanárok bátran megtarthatják óráikat a múzeumban a hagyományos és újszerű óravázlatok, rajzos játéklapok segítségével. A foglalkozások egymásra épülnek, de külön-külön is érthető ismeretanyagot közölnek.

Lovas Márta Nemzeti Múzeum Történeti Játsszóházáról írt tanulmányában tárja elénk a sok éves tapasztalat által megérett, részleteiben is kidolgozott történeti játszóháznak a római kort megjelenítő egységét. Cél: az adott történelmi korszak megismertetése, feldolgozása és megelevenítése, játékos formában. A szerző és munkatársai nem a lexikális tudás különleges módszerű átadását tekintik feladatuknak, inkább egy-egy történelmi kor hangulatának megélésére tett kísérletről van szó. Ezért helyezték a történelmi eseményeket szituációs játékokba, melyekben aztán a gyerekek rejtett képességei is kibontakozhatnak, önismeretük fejlődhet. Gazdag – hazai és külföldi – szakirodalom segíti a tájékozódást.

Kesik Gabriella a Magyar Nemzeti Múzeum Honfoglalást bemutató kiállításával kapcsolatos múzeumi foglalkozásokat mutat be 5. osztályosoknak. Az egyik foglalkozás egy kiállítás megtekintése negyven percben, mely a honfoglalás idejéből előkerült magyar régészeti emlékeket idézi meg. A tanulók megpróbálják megfejteni a föld mélyéből előkerült és a vitrinekben elhelyezett tárgyak őrizte titkot, azt, hogy miként éltek, hogyan laktak, mint öltözködtek s miként gondolkodtak a világról a Kárpát-medencébe érkező honfoglaló elődeink. A kiállítás megtekintése után egy húszperces kézműves foglalkozáson vehetnek részt a gyerekek, ahol palmetta mintás tarsolyt készíthetnek.

Pappné Mészáros Johanna a Néprajzi Múzeum állandó kiállításának múzeumpedagógiai feldolgozásához ad példákat és vázaltokat. Felhívja a figyelmet arra, hogyan érdemes a múzeumpedagógusoknak és a tanároknak együttműködniük, „megtanulniuk” a kiállításokat, felhasználniuk a szakirodalmat, hogy amikor a tanulócsoport látogatására sor kerül, már sokkal töb-

bet tudjanak a kiállításról, mint amit az az első látásra mutat.

Lux Éva ugyancsak a Néprajzi Múzeum anyagához kapcsolódva két óravázlatot ad közre felső tagozatosok és középiskolások számára, *A népviselet* és *A sámán* témakörben.

A kötet utolsó tanulmányának szerzőcsoportja a Magyar Természettudományi Múzeum új állandó kiállításához ad múzeumpedagógiai ajánlatot. Ez a kiállítás azt a folyamatot mutatja be, ahogyan az ember megjelenése előtt és azóta kialakult, meg nem újuló és megújuló természeti erőforrások megváltoztak, megfogyatkoztak a Kárpát-medencében. Végezetül ízelítőt ad a könyv a megmaradt természeti értékeinkből, és a természet védelmére szólít fel. A kiállítás elmélyült megértését segíti elő Lacertina-füzetek sorozata, mely játékosabb és komolyabb feladatokat egyaránt tartalmaz. Ezek az iskolai látogatás előkészítéseképpen minden gyermek számára sokszorosíthatók. A múzeum közművelődési osztálya gyűjti a kiállításokhoz kapcsolódó legkülönbözőbb feladatlapokat, és kívánságra a pedagógusok rendelkezésére bocsátja azokat. Ezek a kiegészítő írásos anyagok segítenek megérteni a kiállítás mondanivalóját, felhívják a figyelmet a fontosabbnak gondolt látnivalókra, illetve játékos formában, a figyelmet ébren tartva a kiállítás jobb, részletesebb megfigyelését, megértését segítik elő. Az interaktivitásnak különös, talán legizgalmasabb esete az, amikor a látogató a valódi tárgyakkal kerülhet kapcsolatba. Ezt teszi lehetővé a Természetbúvár-terem.

Befejezésül a kötet a Magyar Természettudományi Múzeum kiállításainak feldolgozását segítő feladatlapok közül mutat be néhányat különböző témakörökben, különböző korcsoportok számára.

A kötetet a múzeumpedagógia elméleti és módszertani irodalmából összeállított gazdag folyóirat- és könyvjegyzék teszi teljessé. Az utolsó oldalakon a fontosabb budapesti és országos múzeumokról szóló közérdekű információk találhatóak.

Magyar Erzsébet